

Oslo kommune

Habilitet i forvaltningen

Advokat Inger Skeimo
Kommuneadvokaten i Oslo
14.10.19

Tidligere i høst avslørte Dagens Næringsliv at finansminister Siv Jensen fikk leie en hytte av milliardær Johan H. Andresen for 40.000

Meninger

**Frøya kommune
stort
forbedringspoten-
vedrørende habil-
trans**

Mener Elvestuen er "inhabil" etter ulve-kosing

I fjor koste klima- og miljøministeren med ulvevalpen "Balder". Sp og Bondelaget mener statsråden ikke kan behandle en ventet klage ved rovviltneemd-vedtak om skyting av Balders flokk.

Ordførar

vart han erklært inhabil

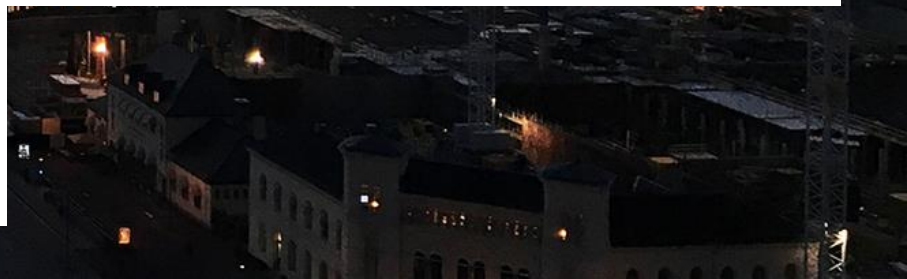
Kvinnhera
blir kjøpt c
mellom se

**Rådmannen fikk ny jobb: Firmaet hun går til
får oppdraget med å finne etterfølgeren**

**Mener man
korrupsjon: – Det vekker bekymring**

Rådmannen fikk ny jobb, den nye arbeidsplassen hennes fikk oppdraget med å finne etterfølgeren. – Uheldig, sier anbudsekspert.

Alle kjenner alle og mange er i slekt med hverandre. Som politiker i en liten kommune er det fort gjort å havne i gråsonen for korrupsjon, mener Transparency International Norge.

Habilitet

Generelt

- Inhabilitet betyr at det foreligger forhold som kan svekke tilliten til at tjenestemannen er upartisk, dvs. at han kan ta utenforliggende hensyn
- Regulert i fvl §§ 6- 10

Habilitet generelt

Hvorfor har vi regler om (in)habilitet?

- For at avgjørelsen skal kunne skje på et så objektivt grunnlag som mulig
- For at avgjørelsen ikke skal påvirkes av en tjenestemanns særlige forhold til saken
- Rettssikkerhet
- Hensynet til den enkelte tjenestemann

Riktige
avgjørelser

= For å opprettholde tilliten til forvaltningen

Habilitet generelt (forts.)

Hvem gjelder habilitetsreglene for?

- Stort virkeområde
- Offentlige tjenestemenn
- Enhver annen som utfører arbeid for et forvaltningsorgan

«§ 10. (hvem habilitetsbestemmelsene gjelder for).

*Foruten for **offentlige tjenestemenn** gjelder bestemmelsene i kapitlet her tilsvarende for **enhver annen** som **utfører tjeneste eller arbeid** for et forvaltningsorgan. Bestemmelsene gjelder ikke statsråd i egenskap av regjeringsmedlem.»*

Habilitet generelt (forts.)

Hva innebærer det at noen er inhabil?

- Kan ikke forberede og tilrettelegge grunnlaget
- Kan heller ikke treffe selve avgjørelsen
- "Avgjørelse": videre enn "vedtak"
- Ren «maskinskriving» er ok

Fvl. § 6:

*«En offentlig tjenestemann er ugild til å **tilrettelegge grunnlaget** for en avgjørelse eller til å **treffe avgjørelse** i en forvaltnings sak»*

Habilitet – når er man inhabil?

Inhabilitet – når er man inhabil?

- § 6 første ledd – alltid inhabil i gitte tilfeller
 - § 6 annet ledd – nærmere vurdering
 - § 6 tredje ledd – avledet habilitet
-
- Hvor tror dere problemene oppstår?

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

§ 6 første ledd – automatisk inhabil

- § 6 første ledd - alltid inhabil:

- Bokstav a (part)
- Bokstav b (slektskap og svogerskap)
- Bokstav c (andre nærstående)
- Bokstav d (fullmektig i saken eller verge)
- Bokstav e (div. selskapsfunksjoner)
- Ikke dersom heleid av stat eller kommune

§ 6. (habilitetskrav).

En offentlig tjenestemann er ugild ...

- a) *når han selv er part i saken*
- b) *når han er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken*
- c) *når han er eller har vært gift med eller er forlovet med eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part*
- d) *når han er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte*
- e) *når han leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for*
 - 1. et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken, eller*
 - 2. et selskap som er part i saken. Dette gjelder likevel ikke for person som utfører tjeneste eller arbeid for et selskap som er fullt ut offentlig eid og dette selskapet, alene eller sammen med andre tilsvarende selskaper eller det offentlige, fullt ut eier selskapet som er part i saken.*

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

§ 6 annet ledd – kan være inhabil etter en konkret vurdering

*«Likeså er han ugild når **andre særegne forhold** foreligger som er **egnet til å svekke tilliten** til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part»*

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

§ 6 annet ledd – kan være inhabil

- "andre særegne forhold"
 - Altså ikke "normale" relasjoner
 - Forhold med like sterke bånd som de nevnt i første ledd
- som er "egnet til å svekke tilliten"
 - Hvordan vil forholdet fremstå utad?
 - Særlig interesse i sakens utfall? (Økonomiske interesser, vennskap/uvennskap osv.)

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

§ 6 annet ledd – kan være inhabil

- Skjønnsmessig regel
- Må alltid skje en totalvurdering av de reelle forhold:
 - Sakens art: behov for streng praktisering av habilitetsreglene?
 - Sakens betydning for de berørte
 - Graden av «særegne forhold» eller «særlig fordel»
 - Hvor mye skjønn er det snakk om?
 - Hvor viktig er saken?
 - Kan andre treffe avgjørelsen?
 - Har det vært reist innsigelser?
 - Andre momenter
- Tilliten til at forvaltningen ikke er korrupt er svært viktig!

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

§ 6 annet ledd – kan være inhabil

- Loven oppstiller noen hjelpekriterier i helhetsvurderingen:
 - om avgjørelsen kan innebære en ”særlig fordel, tap eller ulempe”
 - for tjenestemannen selv eller nærstående
 - om det har vært reist innsigelse

*«Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære **særlig fordel, tap eller ulempe** for **ham selv** eller noen som han har **nær personlig tilknytning** til.»*

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

§ 6 tredje ledd - avledet inhabilitet

- Er overordnet tjenestemann inhabil, blir også den direkte underordnede inhabil
- Begrunnelsen ligger i avhengighetsforholdet mellom dem
- Gjelder bare direkte underordnede i samme organ
- Bare inhabil til å avgjøre saken, ikke til å forberede den

«Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan.»

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

Unntak

- Unntak fra habilitetsreglene – brukes med varsomhet!
- § 6 fjerde ledd – kurante avgjørelser:
 - hvis åpenbart at tjenestemannens tilknytning til saken eller partene ikke vil kunne påvirke hans standpunkt, og
 - verken offentlige eller private interesser tilsier at han viker sete
- § 7 – hastesaker:
 - Avgjørelse kan likevel treffes dersom utsettelse ikke kan skje uten vesentlig ulempe eller skadevirkning

§ 6 fjerde ledd:

«Ugildhetsreglene får ikke anvendelse dersom det er åpenbart at tjenestemannens tilknytning til saken eller partene ikke vil kunne påvirke hans standpunkt og verken offentlige eller private interesser tilsier at han viker sete»

§ 7:

«Uansett om en tjenestemann er ugild, kan han behandle eller treffe foreløpig avgjørelse i en sak dersom utsettelse ikke kan skje uten vesentlig ulempe eller skadevirkning»

Habilitet – når er man inhabil? (forts.)

Særregler i kommuneloven § 40

«3. Om inhabilitet gjelder reglene i forvaltningsloven kap. II, med følgende særregler:

a. Inhabilitet inntreffer ikke ved valg til offentlige tillitsverv eller ved fastsetting av godtgjøring o.l. for slike verv.

b. Kommunalt og fylkeskommunalt ansatte som i denne egenskap har medvirket ved tilretteleggelsen av grunnlaget for en avgjørelse, eller ved tidligere avgjørelse i samme sak, skal alltid anses som inhabile når saken behandles i folkevalgt organ. Ved behandling av årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi og regional plan gjelder ikke første punktum.

c. Ved behandling av klager etter forvaltningsloven § 28 andre ledd er ansatte eller folkevalgte som var med på å treffe det påklagede vedtak, eller som medvirket ved tilretteleggelsen av grunnlaget for dette, inhabile ved klageinstansens behandling av saken og ved tilretteleggelsen av saken for klageinstansen.

Er en overordnet ansatt inhabil i en sak, kan direkte underordnet ansatt ikke delta ved klageinstansens behandling av saken, eller ved tilretteleggelsen av saken for klageinstansen.»

Habilitet – avgjørelse av habilitetsspm.

Fvl. § 8

- Hierarkiske organer:
 - Utgangspunkt: Tjenestemannen avgjør selv
 - Forelegges overordnet hvis noen krever det eller tjenestemannen mener det bør gjøres
 - Avgjørelse av inhabilitetsspørsmål er ikke enkeltvedtak
- Kollegiale organer:
 - Styrer, råd mv.
 - Treffes av kollegiet (minus den mulige inhabile)
 - Noen unntak ved flere mulige inhabile
- **HUSK Å DOKUMENTERE VURDERINGEN!**

«Tjenestemannen avgjør selv om han er ugild. Dersom en part krever det og det kan gjøres uten vesentlig tidsspille, eller tjenestemannen ellers selv finner grunn til det, skal han forelegge spørsmålet for sin nærmeste overordnede til avgjørelse.

I kollegiale organ treffes avgjørelsen av organet selv, uten at vedkommende medlem deltar...»

Habilitet – hva skjer ved inhabilitet?

§ 9 – oppnevning av stedfortreder

«Når en tjenestemann er ugild, skal om nødvendig oppnevnes eller velges stedfortreder for vedkommende.

Dersom det er forbundet med særlig ulempe å få oppnevnt stedfortreder, kan Kongen for det enkelte tilfelle beslutte at saken skal overføres til sideordnet eller overordnet forvaltningsorgan.»

Habilitet – oppsummering

- Du skal selv vurdere din habilitet – bare du vet hvem du kjenner og hvor godt du kjenner dem
- Det er ikke skamfullt å være inhabil – ivareta rettssikkerhet og også egen komfort
- Husk å dokumentere habilitetsvurderingen

Oslo kommune

